

ملاحظات پدافند غیرعامل در طراحی شهرها

مهندس محمد خرم آبادی^{۱*}، دکتر علی ستاریخواه^۲

۱- دفتر مقررات ملی ساختمان وزارت راه و شهرسازی، khorramabadi@gmail.com

۲- عضو هیات علمی دانشگاه هوایی شهید ستاری، alisattarikah@yahoo.com

چکیده

با توجه به تهدیدات نظامی و غیرنظامی علیه شهرها، می‌بایستی در طراحی شهرها، اصول و اهداف پدافند غیرعامل رعایت گردد. بدیهی است مهم ترین هدف ایجاد یک شهر اسکان جمعیت و تنظیم رابطه انسان، فضا و فعالیت بر اساس طرح آمایش سرزمینی می‌باشد. برای حصول به بهترین آمایش سرزمینی برای هر منطقه، باید به امکانات، نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای آن منطقه توجه کرده، بر اساس مطالعات آمایشی و ملاحظات پدافند غیرعامل تخصصی نسبت به احداث و یا توسعه شهرها اقدام نمود. آسیب‌پذیری‌های ناشی از جنگ، سهل‌انگاری در مطالعات آمایش سرزمینی، ملاحظات پدافند غیرعامل تخصصی، رعایت نکردن مقررات ملی ساختمان، اصول و ضوابط فنی در ساخت و سازهای شهری بر دامنه‌ی این‌گونه خسارات و تهدیدات می‌افزاید. این در حالی است که نیاز به توسعه و اجرای تدابیر پدافند غیرعامل تخصصی به منظور کاهش تلفات و آسیب‌پذیری شهرها در برابر صدمات جنگ احتمالی و سایر تهدیدات در آینده، اهمیت و ارزش فزاینده‌ای دارد. در همین راستا با انجام تحقیق حاضر اقدام به بررسی ملاحظات پدافند غیرعامل تخصصی در طراحی شهرها می‌شود. این ملاحظات از سه بعد ملاحظات مکان‌یابی، شهرسازی و معماری مورد بررسی، مطالعه و تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. نوع تحقیق کاربردی و از روش تحقیق توصیفی استفاده می‌گردد. در ادامه تجزیه و تحلیل انجام شده و فرضیه مورد آزمون قرار خواهد گرفت. نتایج به دست آمده نشان دهنده این واقعیت است که ملاحظات پدافند غیرعامل در طراحی شهرها تأثیر مستقیم داشته، موجب کاهش خسارات، تلفات و آسیب‌پذیری شهرها در مواقع بروز حملات نظامی و سایر تهدیدات خواهد گردید. در ادامه نتایج و پیشنهادات کاربردی و پژوهشی ارائه گردیده است.

واژه‌های کلیدی: پدافند غیرعامل، شهر، مکان‌یابی، شهرسازی، معماری

۱- مقدمه

شهرهای کشور با توجه به قرار داشتن بسیاری از کاربری‌های حیاتی، حساس و مهم نظامی و غیرنظامی در آن، وجود تأسیسات و ساز و کارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، آموزشی در داخل محدوده خود، در صورت بروز جنگ دچار صدمات جانی و مالی زیادی می‌گردند. بدیهی است به منظور تحقق اهداف این مسأله لازم است قبل از وقوع، کلیه تدابیر و اقدامات و پیش‌بینی‌های لازم صورت پذیرفته باشد تا در زمان وقوع حادثه، قابلیت بهره‌برداری و مدیریت مطلوب شهری در برابر تهدیدات

^۱ مهندس عمران، کارشناس ارشد پدافند غیرعامل و کارشناس خبره وزرات راه و شهرسازی
^۲ دکتری مدیریت راهبردی و عضو هیات علمی دانشگاه هوایی شهید ستاری